Region Halland

HALLANDS BIBLIOTEKSPLAN 2026 – 2029

INNEHÅLL

Plan för dynamiska och tillgängliga bibliotek i Halland 6

Gemensamma mål formar ett nytt arbetssätt 9

Grundläggande principer för kulturpolitiken 11

Strukturer för samverkan 12

Samhällets utmaningar påverkar biblioteksplanen 14

Strategiska utvecklingsområden 2026 – 2029 18

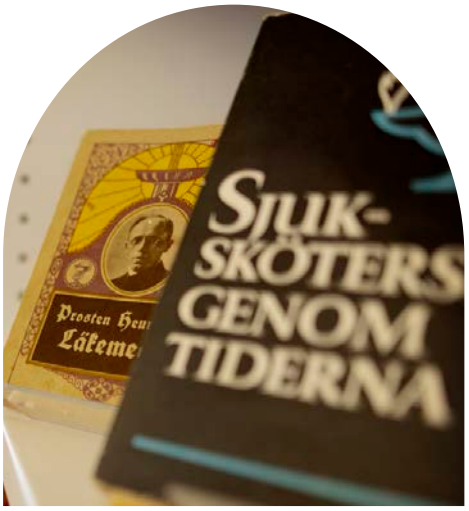
Ett fritt konst- och kulturliv 20

Prioritering: Kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning med yttrandefriheten som grund 23

Engagerande kulturliv för alla 24

Prioritering: Bibliotek av, med och för barn och unga 27

Prioritering: Breddat och inkluderande deltagande 28

Nulägesbeskrivning 30
Bibliotekslandskapet Halland 32
Folkbibliotek 35
Skolbibliotek 36
Högskole- och universitetsbibliotek 36
Specialbibliotek 37
Medicinska biblioteken 38
Föreningsdrivna och privata bibliotek 38
Regional biblioteksutveckling 38

Bilagor 40
Bilaga 1 – Ordlista 42
Bilaga 2 – Bibliotekslagen, annan lagstiftning och nationella kulturpolitiska mål 43

Plan för dynamiska och tillgängliga bibliotek i Halland

6

VÄIKE KOHUTSE RAHVAS

Plan för dynamiska och tillgängliga bibliotek i Halland

Biblioteksplanen har siktet inställt på visionen i den regionala utvecklingsstrategin *Halland – Bästa livsplatsen 2035*. För att nå dit har tre övergripande strategier tagits fram; *Hallands strategi för hållbar tillväxt, Hallands hälso- och sjukvårdsstrategi* samt *Hallands kulturstrategi*.

Hallands kulturstrategi har tre övergripande kulturpolitiska mål:

- Halland – en dynamisk och modig plats för kultur,
- Halland – en plats där alla kan delta i kulturlivet samt
- Halland – en plats där kultur präglar samhället.

De kulturpolitiska målen är kopplade till varsitt strategiskt utvecklingsområde:

- Ett fritt konst- och kulturliv,
- Engagerande kulturliv för alla samt
- Kultur som samhällskraft.

Kulturstrategin gäller 2025–2032 och bryts ned i två fyraåriga kulturplaner och biblioteksplaner. Den här biblioteksplanen beskriver vad som är prioriterat under 2026–2029. Region Hallands arbete med biblioteksplanen konkretiseras genom Driftnämnd Kultur och skolas årliga verksamhetsplan och förvaltningens aktivitetsplaner. Uppföljning av planen sker inom ramen för uppföljningen av kulturstrategin samt årliga verksamhetsberättelser.

Gemensamma mål formar ett nytt arbetssätt

Hallands kulturstrategi, kulturplan och biblioteksplan ska vara enkla att förstå. De innehåller samma övergripande mål och strategiska utvecklingsområden och har motsvarande prioriteringar. Det är här vi ska kraftsamla. I kulturplanen och biblioteksplanen kompletteras mål och prioriteringar med ett antal mer konkreta insatser.

Biblioteksplanen och kulturplanen verkar i symbios med varandra. Kulturplanen omfattar hela det kulturpolitiska området där bibliotek är en del, medan biblioteksplanen inriktar sig på biblioteksområdet. Hallands biblioteksplan 2026–2029 fokuserar på de två första kulturpolitiska målen.

HALLANDS BIBLIOTEKSPLAN – EN PLAN FÖR HELA DET HALLÄNDSKA BIBLIOTEKSLANDSKAPET

Bibliotekslagen slår fast att kommuner och regioner ska anta en biblioteksplan för sin verksamhet.[1] Hallands biblioteksplan utgår från bibliotekslagen men anlägger ett bredare perspektiv för att möta samhällets utmaningar.

Biblioteksplanen är styrande för Region Hallands egna bibliotek: medicinska bibliotek, folkhögskolebibliotek, regional biblioteksutveckling och Munkagårdsgymnasiets bibliotek. För Munkagårdsgymnasiet utgör biblioteksplanen även skolbiblioteksplan.

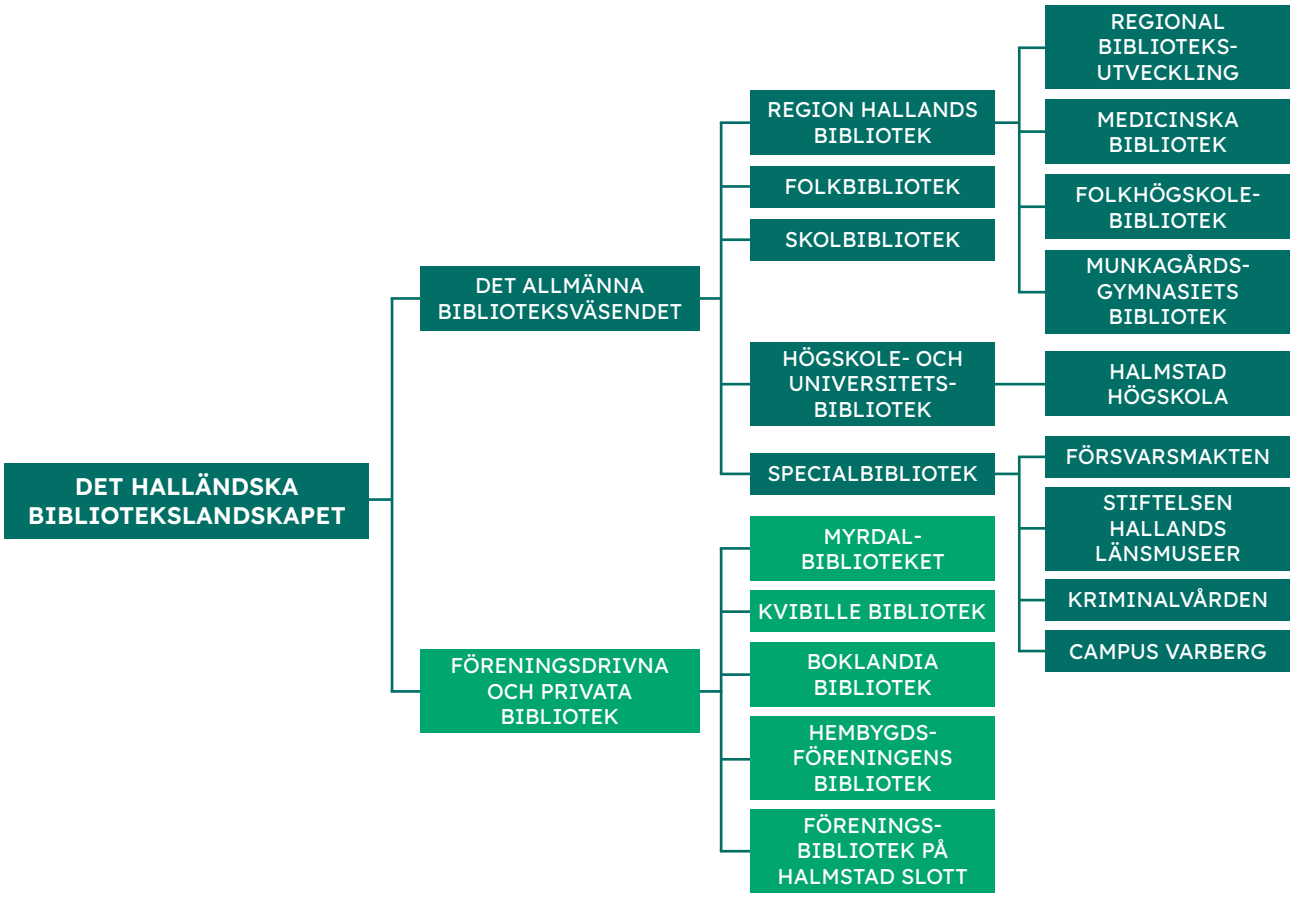
Biblioteksplanen syftar även till att vara stödjande och inspirerande för hela det halländska bibliotekslandskapet – det allmänna biblioteksväsendet; folkbibliotek, skolbibliotek, lärosätesbibliotek, specialbibliotek samt föreningsdrivna och privata bibliotek. Du kan läsa om alla biblioteken i nulägesbeskrivningen.

Biblioteksplanen ska omsättas i praktiken genom behovsanpassad verksamhet nära det halländska bibliotekslandskapet. Lokala behov ska utgöra grunden för verksamheten och där det går ska lokal expertis tas tillvara. Detta kräver närvaro från den regionala biblioteksverksamheten på de halländska biblioteken. För att säkerställa ett resurseffektivt arbete ska insatserna systematiskt bygga på en intressentanalys som omfattar biblioteksverksamheter (regionala, kommunala, statliga och fristående) samt andra relevanta kultur- och samhällsaktörer. Arbetssättet ska vara flexibelt och möjliggöra pilotinsatser. Arbetet ska göra skillnad i de halländska bibliotekens vardag.

Att vägledas och styras av gemensamma mål innebär att vi behöver forma nya arbets- och förhållningssätt. Genom nya idéer och samarbeten över kulturområden, mellan institutioner, kommuner, föreningslivet och regionen skapas nya möjligheter. Steg för steg kan vi tillsammans nå målen om ett dynamiskt och tillgängligt bibliotekslandskap för alla, oavsett etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, ålder, kön, könsidentitet eller könsuttryck, religion eller annan trosuppfattning eller sexuell läggning.

För att åstadkomma ett offensivt och framgångsrikt arbete utgår vi från tre grundläggande principer:

- Konstnärlig frihet och armlängds avstånd,
- Hållbar kulturutveckling – Agenda 2030 samt
- Samverkan.

[1] Se bilaga 2, Bibliotekslag (2013:801)

Grundläggande principer för kulturpolitiken

KONSTNÄRLIG FRIHET OCH ARMLÄNGDS AVSTÅND

> ”En av kulturpolitikens viktigaste uppgifter är att värna den konstnärliga friheten och kulturens egenvärde. Det har sin grund i yttrandefriheten som är grundlagsskyddad i Sverige. Yttrandefriheten medför en långtgående rätt för varje människa att uttrycka tankar, åsikter och idéer.”
> *Hallands kulturstrategi 2025–2032*

Bibliotekens arbete med demokrati och armlängds avstånd

Biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. En viktig del i arbetet är också att tillhandahålla, synliggöra och främja litteratur av olika slag och format.

Den professionella integriteten hos biblioteken upprätthålls genom principen om armlängds avstånd. Det innebär att förtroendevalda utifrån sitt demokratiska uppdrag beslutar om ramar och offentliga resurser till bibliotek men avhåller sig från styrning som riskerar att påverka innehållet.

HÅLLBAR KULTURUTVECKLING – AGENDA 2030

Region Halland har i uppdrag att främja en hållbar utveckling i länet. Allt regionalt utvecklingsarbete ska förhålla sig till de globala målen i Agenda 2030.

> ”Region Halland har en handlingsplan och organisation för det interna klimat- och miljöarbetet. Handlingsplanen ger förutsättningar för ett gemensamt utvecklingsarbete. Verksamheter som finansieras av Region Halland ska vid planering och genomförande av sin verksamhet ta ansvar för de hållbarhetsmål som beskrivs i Agenda 2030.[2] ”
> *Hallands kulturstrategi 2025–2032*

Hållbar biblioteksutveckling

Hallands biblioteksplan ska främja social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

[2] Den 25 september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda för hållbar utveckling som innehåller 17 globala mål som ska uppnås till år 2030. Läs mer på www.globalamalen.se

Strukturer för samverkan

”Hallands kulturstrategi förverkligas genom engagemang från många. Genom att samverka med andra som stödjer kulturstrategins mål kan olika aktörers idéer och initiativ tas tillvara och göra Halland till en starkare kulturregion. I samtal och samarbete med varandra kan nya idéer blomstra. Tillsammans är ledordet i arbetet med kultur i Halland!”
Hallands kulturstrategi 2025–2032

Samverkan på biblioteksområdet
Biblioteksplanen har en central roll i det regionala uppdraget att samordna och leda processer som bidrar till hållbar regional utveckling. Att utveckla det halländska bibliotekslandskapet är en ständigt pågående process som kräver ett lyhört, sakkunnigt och dynamiskt arbetssätt. Arbetet behöver ske i samspel mellan olika aktörer – lokalt, regionalt, interregionalt, nationellt och internationellt.

Samverkan mellan Region Halland, de halländska kommunerna och det civila samhällets organisationer är en förutsättning för att förverkliga innehållet i Hallands biblioteksplan. Alla aktörer är självständiga och beslutar om sina ambitionsnivåer och inriktningar. Då de utmaningar och möjligheter som Halland står inför sträcker sig bortom länets gränser behövs även samarbeten med andra regioner, nationella aktörer och internationella parter. Biblioteksområdet behöver även samverka med andra politikområden för att uppnå Region Hallands vision – bästa livsplatsen.

Samverkan med kommunerna
I Halland sker samverkan mellan kommuner och region kontinuerligt genom följande struktur:

- *Kulturpolitisk samverkansdialog* – Förtroendevalda med ansvar för kulturfrågor.
- *Strategiskt nätverk* – Förvaltningschefer med ansvar för kultur.
- *Taktiskt nätverk* – Avdelningschefer med ansvar för kultur.
- *Operativ grupp bibliotek* – I denna grupp samverkar Hallands folkbibliotekschefer och ansvarig chef för regional biblioteksutveckling. Den operativa gruppen styr nätverk och arbetsgrupper för att samverka utifrån biblioteksplanen.

Forskningsnätverk
Region Halland ska från 2026 erbjuda ett nätverk för de bibliotek som arbetar med forskare, såsom Halmstad Högskolebibliotek, Region Hallands medicinska bibliotek och Myrdalbiblioteket. Nätverkets syfte är kollegialt erfarenhetsutbyte och gemensam kunskapsökning. Nätverket erbjuder även en kontaktyta mellan forskningsbiblioteken och folkbiblioteken för att möjliggöra utveckling av arbetet med medborgarforskning.

Biblioteksforum Halland
Från 2026 kommer Region Halland årligen att samla hela det halländska bibliotekslandskapet till ett gemensamt biblioteksforum. Syftet är att dela kunskap och utveckla samverkan för att nå målen i biblioteksplanen.

Berlin

Samhällets utmaningar påverkar biblioteksplanen

BIBLIOTEKEN ÄR EN SPEGLING AV SAMHÄLLET

Folkbiblioteken är allmänna platser med låga trösklar och högt förtroende hos invånarna. Människor kommer till biblioteken av många anledningar – för att få tillgång till litteratur, kulturutbud, kunskap och information, till värme och toaletter eller till mötesrum och internet. Många behov ska tillgodoses i biblioteken, samtidigt som det höga förtroendet ska skyddas och bevaras.

Samhället och dess invånare får därför stort genomslag på biblioteken. Detta sker oftast i positiv bemärkelse men samhälleliga utmaningar som social oro, våldsamma situationer, skadegörelse och droghandel förekommer också återkommande på biblioteken.[3] Det kan innebära både arbetsmiljöproblem och att besökare avskräcks från att besöka biblioteken.

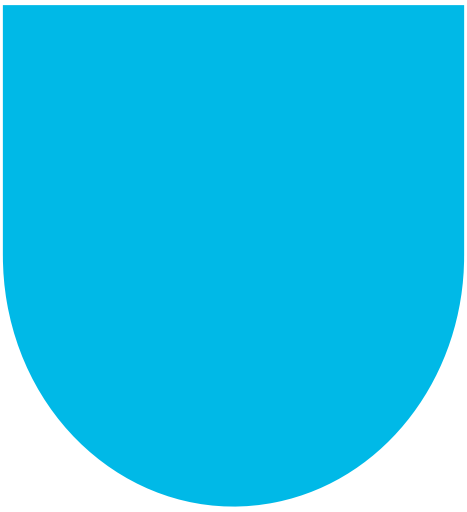
BIBLIOTEKENS FÖRÄNDRADE ROLL

Allt fler myndigheter, och andra samhällstjänster som banker, har de senaste decennierna dragit ner på sin fysiska närvaro och i stället utvecklat digitala tjänster. Grundläggande kunskaper kring digitalisering krävs därför för att kunna ta del av samhällets service. Var femte vuxen svensk uppger att de behöver hjälp med något på nätet. Bland de i pensionsålder är gruppen 42 %. Många invånare kommer till folkbiblioteken för att få hjälp med digital kontakt med myndigheter vilket innebär ett ökat tryck på biblioteken som medborgarkontor.[4]

Utöver det förändras bibliotekens roll över tid. Uppdraget för det allmänna biblioteksväsendet utgörs fortfarande i hög uträckning av att köpa in, tillhandahålla och gratis låna ut ett brett utbud av litteratur, arbeta läsfrämjande samt erbjuda stöd från kompetenta bibliotekarier. Samtidigt fungerar biblioteken också som öppna centrum för lärande som erbjuder digitala resurser, andra medier och tjänster, tillgång till teknik, workshoppar och kulturella evenemang.

ALLT FLER UNGA ÄR FUNKTIONELLA ANALFABETER

PISA-undersökningarna från 2022 visar försämrade resultat kring läsförståelse för svenska elever. Nästan var fjärde elev saknade grundläggande läsförståelse i senaste PISA-mätningen.[5] Det innebär att en stor andel av de som slutar grundskolan är funktionella analfabeter – de saknar förmåga att förstå skriven text på den nivå som förväntas av en mellanstadieelev. Läskrisen påverkar elevernas möjligheter att lyckas i livet: i skolan, i framtida yrkesliv och som samhällsmedborgare. Den internationella jämförande studien Icils visar dessutom att 40 % av de svenska eleverna i årskurs åtta presterar under grundläggande nivå. Det innebär att de uppvisar en mindre förmåga till självständig datoranvändning och en bristande källmedvetenhet.[6]

[3] DIK, ”Som om vi ska bära hela samhället” – En rapport om bibliotekariernas arbetsmiljö och bidrag till samhället, 2023

[4] Internetstiftelsen, Svenskarna och internet 2024, 2024

[5] Skolverket, PISA 2022, 2023. PISA är en internationell studie som undersöker 15-åringars kunskaper inom läsförståelse, matematik och naturvetenskap. I studien deltar både OECD-länder och icke OECD-länder. PISA står för Programme for International Student Assessment.

[6] Skolverket, ICILS 2023, En internationell studie om digital kompetens hos elever i årskurs 8.

ÖKADE SOCIALA SPÄNNINGAR OCH MINDRE TILLIT I SAMHÄLLET

Samhället står inför ökade sociala spänningar och minskad tillit mellan olika grupper och gentemot myndigheter. Ekonomiska klyftor, politisk polarisering och social isolering bidrar till att människor känner sig mer osäkra och misstänksamma mot varandra. Biblioteken har dock fortsatt högt förtroende hos invånarna.[7]

STOR RISK FÖR SPRIDNING AV MISSINFORMATION OCH DESINFORMATION

Falsk information sprids både medvetet i form av desinformation och omedvetet i form av missinformation. Miss- och desinformation sprids snabbt i dagens digitala värld och undergräver förtroendet för samhällsinstitutioner och demokratiska processer. World Economic Forum lyfter miss- och desinformation som den största globala risken på kort perspektiv (2 år), rankad före risker som extremväder, polarisering och cybersäkerhet.[8]

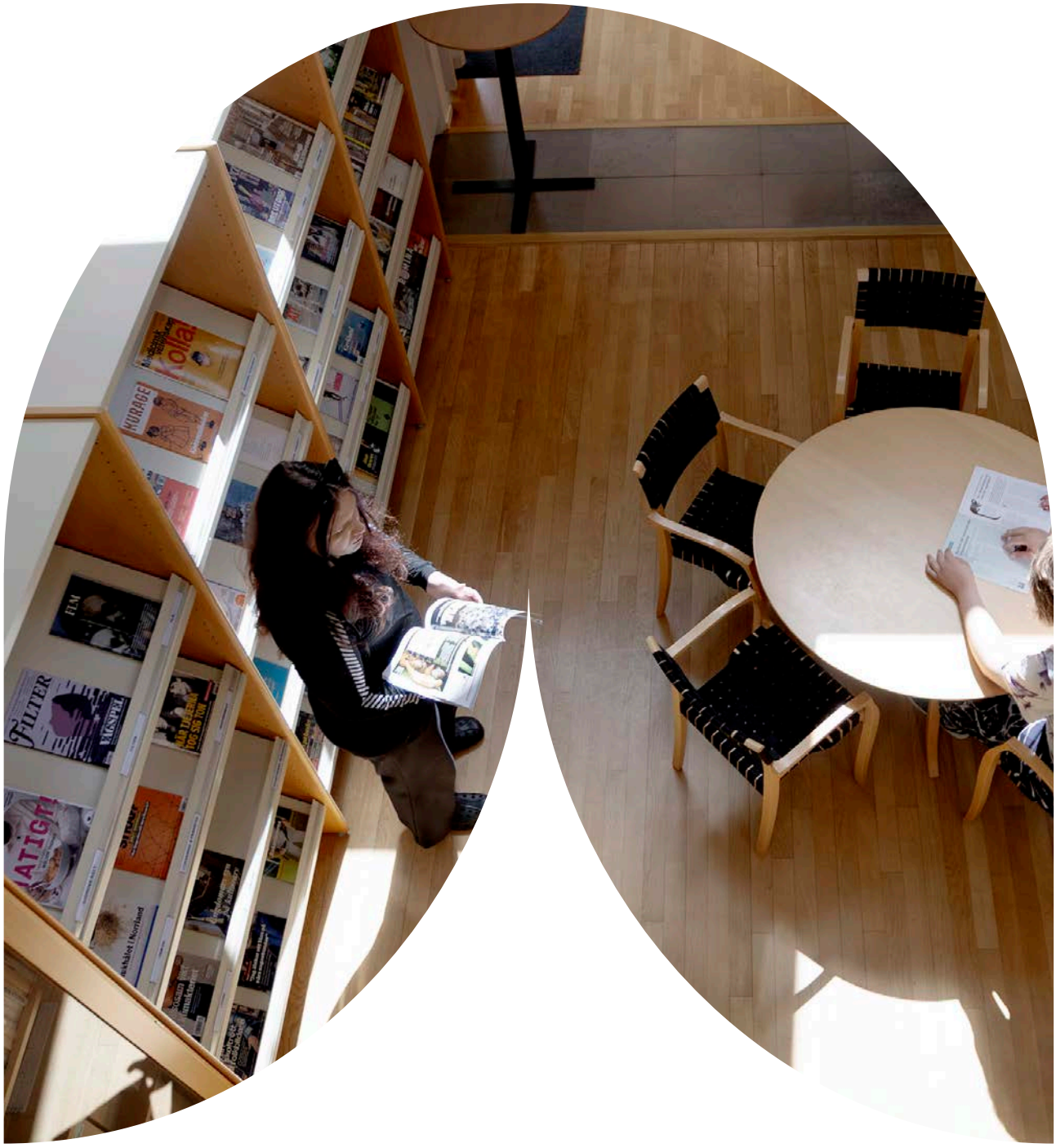
[7] SOM-institutet, Biblioteksbesök och förtroende: Vilken roll spelar språk, kön och en politiserad biblioteksdebatt?, 2024

[8] World Economic Forum, The Global Risks Report 2024, 2024

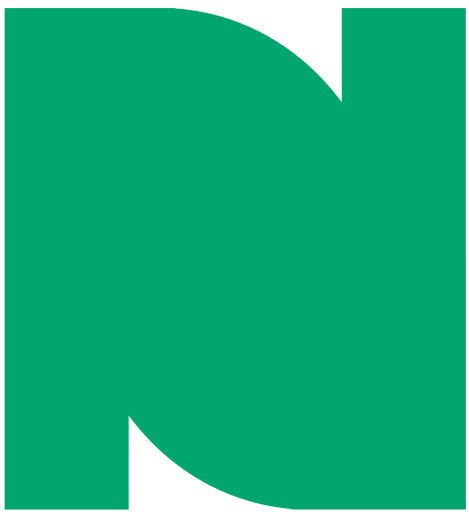
STRATEGISKA UTVECKLINGSOMRÅDEN 2026 – 2029

I det här kapitlet bryts kulturstrategins utvecklingsområden ner i insatser som ska genomföras under biblioteksplaneperioden. Insatserna är ordnade enligt kulturstrategins prioriteringar, men med anpassning för biblioteksområdet.

19

Ett fritt konst- och kulturliv

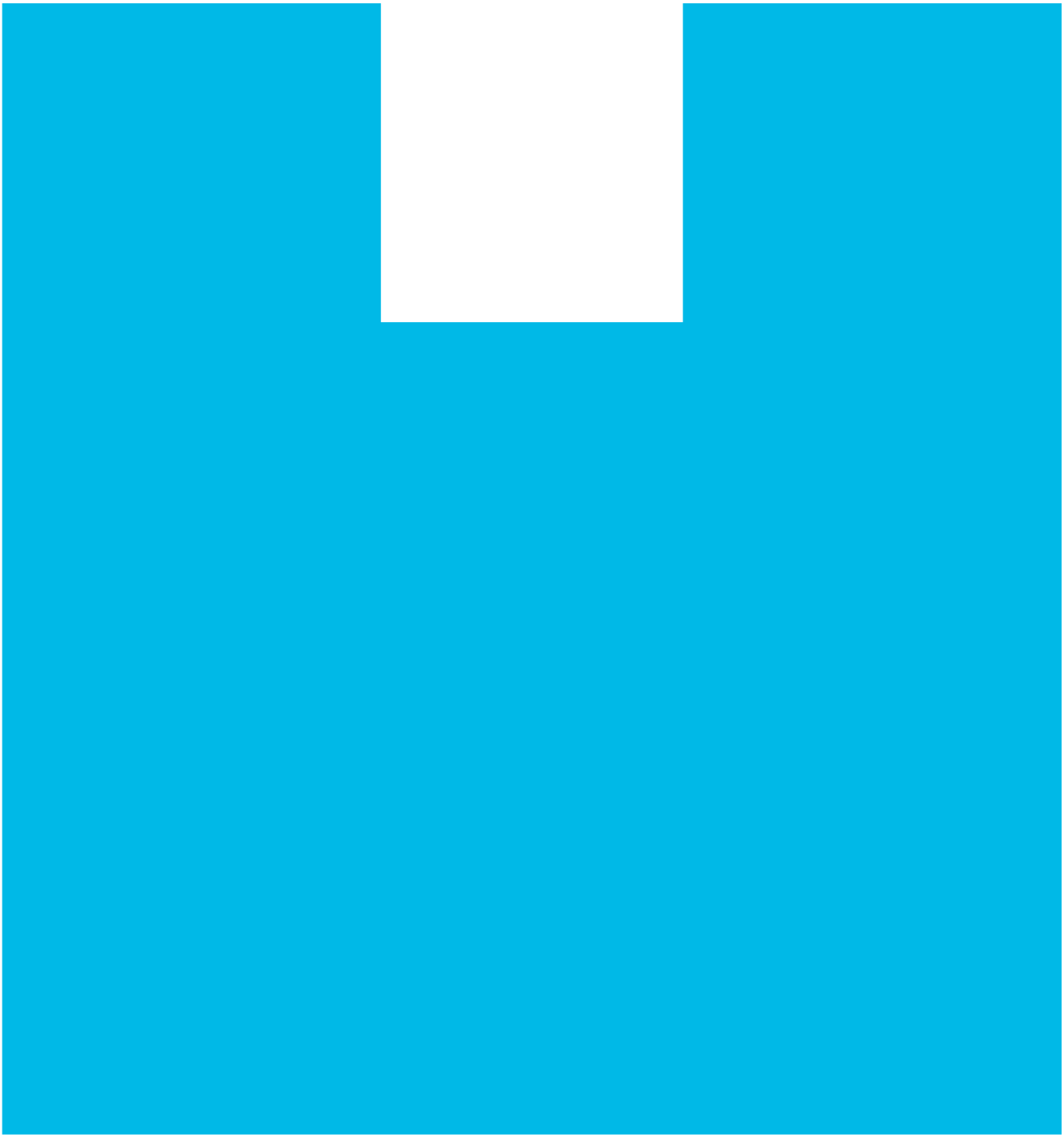
20

Strategiskt utvecklingsområde: Ett fritt konst- och kulturliv

Mål: Halland – en dynamisk och modig plats för kultur

”Halland ska vara en dynamisk och utmanande plats där kulturen blomstrar. Ett fritt konst- och kulturliv är otänkbart utan de människor som skapar kultur i alla dess former. Kultur öppnar för mänskliga möten och vågar utmana rådande samhällsvärderingar och normer. Kultur är inte bara en reflektion av samhället utan en aktiv, innovativ aktör i dess utveckling.”
Hallands kulturstrategi 2025–2032

PRIORITERING: KUNSKAPSFÖRMEDLING OCH FRI ÅSIKTSBILDNING MED YTTRANDEFRIHETEN SOM GRUND

Det offentliga samtalet har en viktig funktion i demokratin. Biblioteken är viktiga demokratiska arenor som möjliggör för invånare att värdera, tolka och diskutera frågor i offentligheten. Medie- och informationskunnighet (MIK) är nödvändigt för att kunna värdera och ta till sig information, bilda åsikter och göra sin röst hörd.

Digitaliseringen förändrar samhället kontinuerligt. För bibliotekssektorn ger detta nya möjligheter till effektivisering och bättre tillgänglighet för invånare och besökare.

Kulturpolitiken ska verka mot alla former av hot och trakasserier mot kulturarrangörer och bibliotekspersonal och arbeta för ett öppet demokratiskt samhälle där yttrandefriheten värnas.

Insats – Stärka folkbiblioteken som demokratiska arenor

Biblioteken är en demokratisk infrastruktur som ger plats för fri åsiktsbildning. Informationssamhället innebär dock att biblioteken blir en plats att bearbeta information på, snarare än att främst söka information på. För att vara en relevant demokratisk arena behöver biblioteken öppna upp för angelägna samtal.

Folkbibliotekens låga trösklar och höga förtroende gör att de kan ta en central roll i lokalsamhället. Biblioteket kan få människor att tala med varandra genom att exempelvis fånga upp lokala diskussionsämnen och göra programverksamhet kring dem. Samarbeten mellan folkbiblioteken och specialbiblioteken eller arkiv kan stärka arbetet med medborgarforskning och öppen vetenskap. Region Halland ska stötta folkbiblioteken i att fördjupa sitt arbete som demokratiska arenor genom att exempelvis vara en kontaktyta mellan professioner och samhällssektorer eller bidra med metodstöd.

Insats – Utvecklad samverkan kring medie- och informationskunnighet

Arbetet med medie- och informationskunnighet (MIK) ska utvecklas för att ge invånare kunskaper som är nödvändiga för att kunna ta till sig tillförlitlig information, bilda åsikter och göra sin röst hörd. Genom samarbete över kulturområden, med det civila samhället och den nationella nivån stärker vi samhällets motståndskraft mot miss- och desinformation.

För att stärka arbetet med medie- och informationskunnighet ska utbildningsinsatser riktas mot både professioner runt biblioteksverksamheten såsom lärare och vårdpersonal och bibliotekspersonal. Arbetet ska inkludera insatser med målet att få en informerad och kritiskt tänkande allmänhet som kan förstå och värdera AI-genererat innehåll samt använda AI i sitt eget informationssökande. Inom ramen för arbetet ska även frågor kring framtidens medie- och informationskunnighet ingå likväl som frågor kopplat till generativ AI och dess betydelse för bibliotekssektorn.

Insats – Samverkan kring beredskap för att stärka bibliotekens samhällsuppdrag

Biblioteken är verksamheter med viktiga samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov.[9] Detta gör att biblioteken behöver ha god beredskap för kris eller krig. Bibliotekens informationsspecialister kan förmedla komplex kunskap på ett begripligt sätt vilket är extra viktigt i krissituationer.

Utöver samverkan med den egna säkerhetsorganisationen ska samverkan utvecklas mellan aktörer inom det allmänna biblioteksväsendet för att dela kunskap, prioritera uppdrag och få ett gemensamt språk. Arbetet ska utgå från bland annat Svensk biblioteksförenings verktygslåda, erfarenhetsutbyten och andra kunskapshöjande insatser. [10]

[9] MSB, Lista med viktiga samhällsfunktioner – Utgångspunkt för att stärka samhällets beredskap, 2023

[10] Svensk biblioteksförening, Verktygslåda för bibliotekens beredskapsarbete

Engagerande kulturliv för alla

24

Strategiskt utvecklingsområde: Engagerande kulturliv för alla

Mål: Halland – en plats där alla kan delta i kulturlivet

”Halland ska vara en plats där kultur är tillgänglig för alla. Varje människa ska, oavsett sina förutsättningar, ha möjlighet att ta del av, skapa och påverka kulturlivet. Kultur ska finnas nära invånarna. Ett aktivt föreningsliv fångar upp engagemang, skapar sammanhållning, tillit och ett attraktivt lokalt kulturliv.”
Hallands kulturstrategi 2025–2032

PRIORITERING: BIBLIOTEK AV, MED OCH FÖR BARN OCH UNGA

Alla barn och unga i Halland har rätt till sitt språk och att ta del av information, litteratur och andra medier. Biblioteket ska vara en självklar del av barns och ungas vardag, såväl i skolan som på fritiden, oavsett var de bor eller vilka de är. Barnrättsperspektivet ska vara vägledande för arbetet med barn och unga på biblioteken. Skolbiblioteken i Halland ska vara en integrerad del av skolans arbete och aktivt bidra till skolans måluppfyllelse.

Insats – Barns rätt till språk och kunskap

Alla barn har rätt till språk och kunskap. Ett flertal insatser ska göras för att främja små barns språkutveckling med målet att nå en högre andel barn än idag. Språkstart Halland är ett samarbete för små barns språkutveckling som utgår från evidensbaserade metoder för att stärka språkutvecklingen och ge stöd till barnens vuxna förebilder. Arbetet ska präglas av glädje och lust, inte krav på prestation.

Genom ett nära samarbete mellan Region Halland och Hallands kommuner erbjuds familjer inspiration, information och språkpaket som främjar barns tal, språk och kommunikation. Insatser inom Språkstart Halland genomförs både i samarbete med kommuner och med hälso- och sjukvården.

Insats – Skolbibliotek som resurs för kunskap och demokrati

Region Halland och länets kommuner ska verka för ökad likvärdighet och tillgång till kvalitativ skolbiblioteksverksamhet, oavsett driftsform. Region Halland ska bidra till utvecklingen av skolbibliotek som integreras i skolans systematiska kvalitetsarbete genom att exempelvis stärka samverkan, sprida goda exempel eller ta fram strategier för att stärka bibliotekets roll i undervisningen. Skolbiblioteken ska också stärkas som arena för kultur. Under perioden läggs särskilt fokus på skolledare för att säkerställa implementeringen av den nya lagstiftningen.

Region Hallands egen skola Munkagårdsgymnasiet ska utveckla en läsidentitet. Läsning ska vara en självklar del av elevernas skoltid. Bibliotekariekompetensen ska tas till vara i undervisningen på alla Region Hallands skolor.

Insats – Ett helhetsgrepp kring läsfrämjande för en läskunnig generation

Läskunnighet är en grundläggande förmåga för att bli en aktiv samhällsmedborgare. För att barn ska få mer likvärdig tillgång till språk och kunskap ska Region Halland i samverkan med länets kommuner utveckla det gemensamma arbetet med läsfrämjande.

Samverkan ska utvecklas mellan olika läsfrämjande aktörer och det civila samhället för att säkerställa att alla barn lär sig läsa och utvecklar läslust. Region Halland ska bidra med kunskap, metodutveckling och inspiration kring läsfrämjande, läskunnighet och läslust för barn och unga med särskilt fokus på länets skolbiblioteksverksamhet.

Litteratur- och läsfrämjande stärker varandra. Samtal om litteratur och möten mellan författare, läsare, kritiker och bibliotekarier ska främjas för att uppmuntra läsning och litteraturutveckling.

Region Halland och de bibliotek i regionen som vill delta fortsätter arbetet med att etablera och utveckla ett internationellt forum för barn- och ungdomslitteratur i Halland.

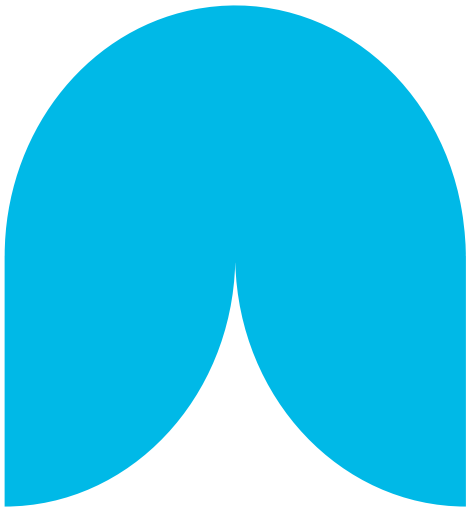
PRIORITERING: BREDDAT OCH INKLUDERANDE DELTAGANDE

Biblioteken ska finnas nära människors vardag. Biblioteksverksamheten behöver vara lockande utifrån olika målgruppers erfarenheter, bakgrund och behov. Det ska vara enkelt för alla att ta del av biblioteksverksamhet. Tillgång till kollektivtrafik och en ökad digitalisering har stor betydelse för att nå målen. Samverkan mellan olika aktörer är avgörande för att kunna erbjuda tillgång till engagerande biblioteksverksamhet i hela Halland.

Föreningar, nätverk och studieförbund är viktiga som skapare och förmedlare av ett brett och varierat kulturutbud och för eget skapande. Utökad samverkan med civilsamhällets organisationer kan bidra till breddad förankring i en stor mängd frågor.

Insats – Främja bibliotekens roll som lokala mötesplatser

De kulturella mötesplatserna är värdefulla och nödvändiga för att alla invånare ska kunna möta kultur var man än bor i Halland. Biblioteken är viktiga mötesplatser för litteraturen som konstform, kultur och andra samhällsfrågor. Folkbibliotek och skolbibliotek finns på många platser runtom i Halland. Genom att utveckla samarbetet med det civila samhället kan biblioteken bli en än mer självklar mötesplats för lokalsamhället och bredda deltagandet. Biblioteken kan exempelvis skapa förutsättningar för att föreningar ska genomföra programverksamhet på biblioteken. Region Halland ska bidra med metodutveckling, goda exempel samt tematiska satsningar. Region Halland och folkbiblioteken ska lära av biblioteksverksamheter i Norden som har utvecklat sin roll i förhållande till lokalsamhället.

Insats – Inkluderande bibliotek där invånarnas behov är i centrum

Biblioteken behöver utveckla relationerna med sina målgrupper, särskilt vad gäller de prioriterade grupperna. Arbete med breddat deltagande får dock inte leda till arbetet delas upp strikt efter målgrupp utan olika grupper behöver kunna mötas inom biblioteksverksamheten. Region Halland ska stötta kommunerna kring användardrivna metoder och tjänstedesign för att säkerställa relevant verksamhet för invånarna. För att möta invånarna nära deras vardag bör biblioteken utveckla fler former av uppsökande verksamhet. En del i detta är också att erbjuda tjänster som efterfrågas av invånarna, såsom digitala tidnings- och tidskrifttjänster eller filmtjänster.

Insats – Fördjupad flernivåsamverkan kring bibliotek och kompetensförsörjning

Region Halland och de halländska kommunerna ska tillsammans utreda förutsättningarna för fördjupad bibliotekssamverkan i Halland för att erbjuda en jämlik biblioteksverksamhet av hög kvalitet. Utredningen ska titta på olika alternativ och beskriva konkreta behov kring bibliotekssystem, transporter och andra praktiska göromål. Målet är att ha ett användbart underlag som synliggör både nyttor och risker för att möjliggöra beslut om vägval under biblioteksplaneperioden.

Region Halland och länets kommuner ska tillsammans göra en satsning för att säkerställa och locka kompetent bibliotekspersonal från olika yrkesgrupper för att öka tillgången till kultur, läsfrämjande och kunskap.

Region Halland ska under perioden genomföra nationellt påverkansarbete kring bibliotekarieutbildningar för att bättre matcha arbetsmarknadens behov, med särskilt fokus på att möta de kompetenskrav som ställs inom folk- och skolbibliotek. Region Halland och de halländska kommunerna ska även verka för att Kungliga biblioteket får i uppdrag att genomföra en utredning om fjärrlånefrågan.

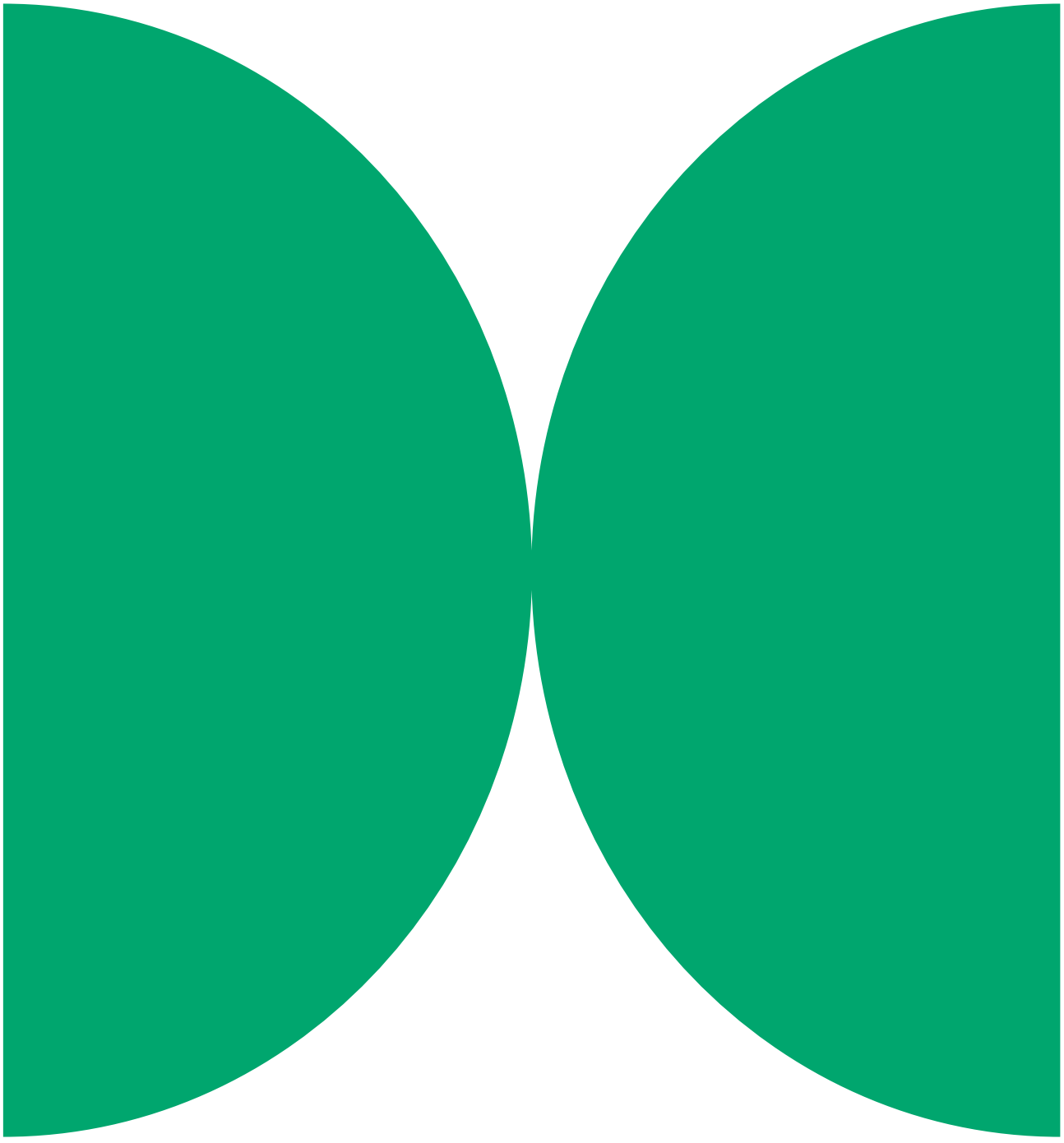

NULÄGESBESKRIVNING

I det här kapitlet beskrivs det halländska bibliotekslandskapet 2025.

31

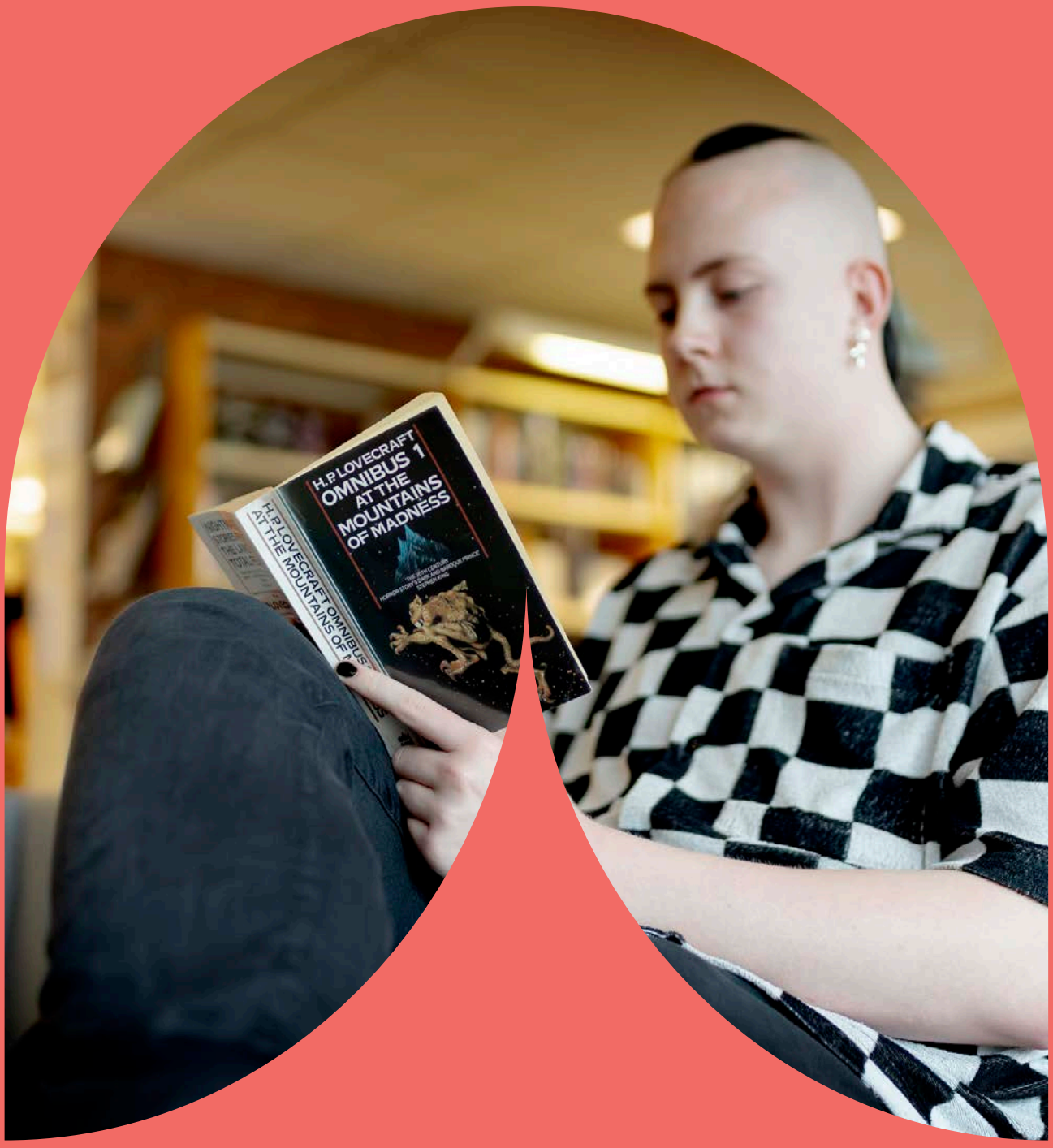
Biblioteks-landskapet Halland

32

Jostein Gaarder
Om Gud
KORANEN
KONST

Biblioteksverksamheten ska finnas tillgänglig för alla

Bibliotekslandskapet Halland

Bibliotekslandskapet Halland består främst av offentligt finansierade bibliotek (det så kallade allmänna biblioteksväsendet) men även av privata och föreningsdrivna bibliotek.

Det allmänna biblioteksväsendet i Halland utgörs av folkbibliotek, skolbibliotek, regional biblioteksutveckling, medicinska bibliotek, högskolebibliotek och specialbibliotek. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska enligt lag verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. De ska även främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamheten ska finnas tillgänglig för alla.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning och åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Du kan läsa mer om den lagstadgade verksamheten i bilaga 2 Bibliotekslagen.

Folkbibliotek

Folkbibliotek finns i varje kommun och erbjuder ett stort antal medier och tjänster. Utöver det erbjuds en bred programverksamhet och folkbiblioteken kan utgöra en viktig mötesplats i lokalsamhället. De har även en viktig roll i kommunala kulturgarantier.

I Halland drivs folkbiblioteken av kommunerna. Det finns mobil folkbiblioteksverksamhet i Laholms, Varbergs, Kungsbackas, Falkenbergs och Halmstads kommuner.

Folkbibliotek ska enligt bibliotekslagen finnas i varje kommun, vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. De ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur, och ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning.

Folkbiblioteken ska också verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för bland annat kunskapsinhämtning och lärande.

Skolbibliotek

Alla Sveriges skolelever ska enligt lag ha tillgång till ett skolbibliotek. Skolbiblioteket och skolbibliotekarien ska användas i utbildningen och vara ett pedagogiskt stöd i elevernas lärande och utveckling. Verksamheten styrs av både skollagen och bibliotekslagen.

Ett skolbibliotek är en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en del av undervisningen. Syftet med skolbiblioteken är att, utöver ändamålen i bibliotekslagen, stärka elevernas språkliga förmåga och medie- och informationskunnighet. Från 1 juli 2025 är det lag på att bemannade skolbibliotek ska finnas tillgängliga på respektive skola.

I Halland finns både kommunala och privata skolbibliotek.

MUNKAGÅRDSGYMNASIETS BIBLIOTEK

Region Halland har ett eget skolbibliotek på Munkagårdsgymnasiet. Biblioteket är en viktig resurs i skolarbetet och håller öppet under skoltid alla skoldagar. Biblioteket har ett rikt utbud av böcker och tidskrifter som speglar skolans olika inriktningar. Dessutom har det en stor avdelning med skönlitteratur i olika genrer. Munkagårdsgymnasiet har en bibliotekarie och tillgång till olika databaser.

Högskole- och universitetsbibliotek

HALMSTAD HÖGSKOLEBIBLIOTEK

Halmstad högskolebibliotek arbetar med stöd till forskare genom publicering och datahantering, stöd till studenter genom IKT-pedagoger[11], språkhandläggare med mera samt informationsförsörjning. Högskolebibliotekets bibliotekarier arbetar mycket med öppen vetenskap genom open access, öppen data och medborgarforskning. Biblioteket erbjuder bland annat kurslitteratur, litteratur inom högskolans ämnesinriktningar, databaser, grupprum och en hallandssamling.

[11] IKT står för informations- och kommunikationsteknik.

Specialbibliotek

Ett specialbibliotek tillhandahåller specialiserad information inom ett specifikt ämne, riktad till en särskild målgrupp. Dessa bibliotek finns vid bland annat statliga myndigheter, stiftelser, institut, museer och arkiv, och riktar sig främst till anställda, forskare och studenter.

FOLKHÖGSKOLEBIBLIOTEK

Region Halland har bibliotek och bibliotekarie på Löftadalens och Katrinebergs folkhögskolor. Det är ovanligt att ha bibliotekarie på folkhögskolor trots att verksamheten i hög grad uppfyller folkhögskolans syften. Syftena är att stärka och utveckla demokratin, att öka möjligheten för människor att påverka sin livssituation och delta i samhällsutvecklingen, att utjämna utbildningsklyftor och höja bildningsnivån samt att bredda intresset och öka delaktigheten i kulturlivet. Detta gör att MIK-frågorna är högt prioriterade på folkhögskolebiblioteken.

CAMPUS VARBERGS BIBLIOTEK

Campus Varberg bedriver yrkeshögskoleutbildning och har samarbeten med högskolor som förlägger utbildningar på Campus Varberg. Verksamheten består framför allt av studieplatser samt ett mindre bestånd, ca 6 000 titlar, med fokus på Campus Varbergs utbildningar. De har bemanning några timmar per dag men ingen bibliotekarie. Verksamheten har meröppet och riktar sig till aktiva studenter.

STIFTELSEN HALLANDS LÄNSMUSEERS BIBLIOTEK

Stiftelsen Hallands länsmuseer har flera bibliotek. Ett förlagt i Varberg på fästningen, med inriktning mot halländsk kulturhistoria, konst och arkeologi, som regelbundet är öppet för allmänheten. Vid Hallands Konstmuseum och Kulturmiljö Halland i Halmstad finns referensbibliotek som endast är öppna för allmänheten efter förfrågan. Böckerna kan inte lånas hem utan läses på plats.

KRIMINALVÅRDENS BIBLIOTEK I HALMSTAD

Kriminalvården har ett avtal med Halmstads kommun där de erbjuder biblioteksverksamhet för de intagna. Verksamheten består av en biblioteksvagn med utlån utifrån efterfrågan samt ett begränsat urval utöver det. Målgruppen är heterogen och har olika behov och intressen men det finns en stor andel lässvaga.

FÖRSVARSMAKTENS BIBLIOTEK

Försvarsmakten har ett garnisonsbibliotek i Halmstad. Biblioteket är till för kadetter och försvarsmaktsanställda. Garnisonsbiblioteket har egna bibliotekarier och arbetar nära IKT-pedagoger. Biblioteket har relativt många egna publikationer.

Medicinska biblioteken

Det finns medicinska bibliotek på Hallands sjukhus i Halmstad och Varberg. De medicinska bibliotekens främsta uppgift är att medverka till implementering av ny kunskap i vården. Verksamheten riktar sig till sjukvårdens personal, vårdstuderande, patienter och anhöriga. Bibliotekarierna arbetar med handledning, visning av bibliotekets databaser, sökuppdrag och inköp av litteratur och artiklar.

De medicinska biblioteken har fysiska lokaler där Region Hallands personal kan forska och studera. Lokalerna har meröppet för personalen.

Föreningsdrivna och privata bibliotek

MYRDALBIBLIOTEKET I VARBERG

Myrdalbiblioteket är norra Europas största privata bibliotek. Biblioteket drivs av den ideella föreningen Jan Myrdalsällskapet och har 50 000 böcker och ett privat arkiv. Ungefär 30 procent av titlarna finns inte i något annat bibliotek kopplat till Libris vilket gör Myrdalbiblioteket viktigt ur forsknings- och kunskapshänseende. Biblioteket lånar inte ut böcker utan erbjuder möjlighet till läsning på plats.

KVIBILLE BIBLIOTEK

Kvibille bibliotek är en tidigare folkbiblioteksfilial som avvecklats och tagits över av Kvibille samhällsförening. Biblioteket har öppet tre eftermiddagar i veckan och har utöver böcker tillgång till mötesrum, kopiering, internet och datorer. Biblioteket lånar ut böcker och gör årliga inköp, om dock återhållsamt.

BOKLANDIA I GLOMMEN

Boklandia är ett privat barnboksbibliotek med 5 000 böcker i Glommen. Biblioteket är öppet på sommaren och låter barn och deras vuxna läsa böcker på plats i biblioteksrummet. Boklandia utgår helt från barnens egna intressen och läslust.

HEMBYGDSFÖRENINGENS BIBLIOTEK I KUNGSBACKA

Nordhallands hembygdsförening driver ett bibliotek i Kungsbacka. Biblioteket består huvudsakligen av böcker om Halland och om svensk kulturhistoria.

BIBLIOTEKET PÅ HALMSTAD SLOTT

Gamla Halmstad, Halmstads idrottshistoriska förening och Halmstads hemslöjdsförening har ett bibliotek med fokus på binge, Halmstads idrottshistoria samt Halmstads stadshistoria. Biblioteket är öppet flera dagar i veckan. Böckerna kan inte lånas hem utan läses på plats.

Regional biblioteksutveckling

Region Halland har utvecklare inom biblioteksområdet med uppdrag att stödja folkbibliotekens och skolbibliotekens utveckling i alla kommuner i Halland genom att främja samverkan, erbjuda fortbildningar, stödja projekt, driva metodutveckling samt genom omvärldsbevakning. Biblioteksutvecklarna har även i uppdrag att stödja det halländska biblioteklandskapet i sin helhet utifrån Hallands biblioteksplan samt bidra till genomförandet av Hallands kulturplan.

Region Hallands biblioteksutvecklare arbetar strategiskt med alla de områden och frågor som följer av bibliotekslagens skrivelser för det allmänna biblioteksväsendet och för folkbiblioteken.

BILAGOR

Bilaga 1 – Ordlista

Breddat deltagande
– att göra kulturella aktiviteter och uttryck tillgängliga för en bredare publik, inklusive människor från olika bakgrunder och samhällsskikt.

Civila samhället
– en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans i gemensamma intressen.

Demokratiska arenor
– mötesplatser, institutioner eller diskussionsforum där demokratiska principer och värden främjas och utövas.

Digitalt utanförskap
– brist på tillgång till och förmåga att använda digitala verktyg och resurser.

Fri åsiktsbildning
– Rätten att fritt uttrycka och bilda egna åsikter utan censur eller begränsningar.

Hållbar tillväxt
– en utveckling som uppfyller dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

Konstnärlig frihet
– en grundlagsskyddad rättighet som innebär att kulturskapare har rätt att uttrycka sig fritt utan rädsla för censur eller ingripande från myndigheter.

Konstnärligt skapande
– processen att skapa konstverk eller kulturella uttryck genom kreativitet och tekniska färdigheter.

Kulturell mångfald
– de många olika former genom vilka grupper och samhällen uttrycker sin kultur. Dessa yttringar sprids inom grupper och samhällen och mellan dem.

Kulturinstitution
– verksamhet som utgör en stabil bas för såväl kontinuitet som konstnärlig förnyelse inom kulturlivet. I biblioteksplanen åsyftas institutioner som drivs av en offentlig huvudman.

Kunskapsförmedling
– Processen att överföra kunskap och information till andra.

Medborgarforskning
– Forskningsprojekt där vanliga medborgare deltar i forskningen tillsammans med professionella forskare.

Medie- och informationskunnighet (MIK)
– ett samlingsnamn för kunskaper som är nödvändiga för att kunna ta till sig tillförlitlig information, bilda åsikter och göra sin röst hörd.

Meröppet
– Bibliotek öppna för besökare utan personal närvarande, ofta utanför ordinarie öppettider.

Nationella minoriteter
– En grupp med religiös, språklig, traditionell eller kulturell tillhörighet som har långvariga band till Sverige men inte har dominerande ställning i samhället. Sveriges nationella minoriteter är judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samerna. De nationella minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, finska, meänkieli och samiska samt varieteter på dessa.

Open access
– Fri tillgång till forskningspublikationer online.

Publikarbete
– insatser för att locka och engagera publik i kulturella evenemang och aktiviteter.

Regionsamverkan Sydsverige
– ett samarbete mellan Sveriges sex sydligaste regioner; Region Blekinge, Region Halland, Region Jönköpings län, Region Kalmar län, Region Kronoberg och Region Skåne.

Uppsökande verksamhet
– att kulturverksamheter tar sig till invånarna i stället för att invånarna ska ta sig till dem.

UX (User Experience)
– Användarupplevelse, hur användare interagerar med och upplever en produkt eller tjänst.

Öppen vetenskap
– Forskning och vetenskaplig publicering som är tillgänglig för allmänheten utan hinder.

Bilaga 2 – Bibliotekslagen, annan lagstiftning och nationella kulturpolitiska mål

BIBLIOTEKSLAGEN (2013:801)

Tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. lånecentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

Ändamål

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvarsfördelning

3 § Bibliotekshuvudmän är kommunerna, regionerna, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.
2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, regioner, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. skollagen (2010:800).
3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar regionerna och de kommuner som inte ingår i en region.
4. För högskolebibliotek vid universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.
5. För lånecentraler ansvarar staten.
6. För övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet ansvarar den som enligt särskilda bestämmelser är huvudman för verksamheten.

Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i denna lag. Lag (2019:961).

Prioriterade grupper

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Folkbibliotek

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och
2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

Skolbibliotek

10 § För skolbibliotek finns utöver vad som gäller enligt denna lag ytterligare bestämmelser i 2 kap. 24 a-24 d §§ skollagen (2010:800). Lag (2024:1073).

Regional biblioteksverksamhet

11 § Varje region och de kommuner som inte ingår i en region ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet. Lag (2019:961).

Högskolebibliotek

12 § Det ska finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Dessa bibliotek ska svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan.

Lånecentraler

13 § För en kompletterande informations- och medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler.

Samverkan

14 § I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.

15 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till varandras förfogande.

Skyldigheten att avgiftsfritt ställa litteratur till förfogande gäller inte för folk- eller skolbibliotek.

16 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen. Lag (2017:768).

Biblioteksplaner

17 § Kommuner och regioner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Lag (2019:961).

Uppföljning

18 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet.

Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används.

SKOLLAGEN (2010:800)

2 kap
Skolbibliotek

Tillgång

24 a § Eleverna i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska ha tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten.

Med skolbibliotek avses i denna lag en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen.

Om det finns särskilda skäl, får skolbiblioteket i stället tillhandahållas

- på en annan av huvudmannens skolenheter eller, om det är fråga om en kommunal huvudman, på kommunens folkbibliotek, eller
- genom att överlämnas på entreprenad enligt 23 kap. 8 a § till en annan huvudman inom skolväsendet eller till en huvudman för ett folkbibliotek.

Lag (2025:729).

Ändamål

24 b § Utöver de ändamål som anges i 2 § bibliotekslagen (2013:801) ska ett skolbibliotek främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. Lag (2024:1072).

Biblioteksplaner

24 c § Varje huvudman ska i en biblioteksplan precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås.

En kommun eller en region kan anta en särskild skolbiblioteksplan eller beskriva skolbiblioteksverksamheten i den biblioteksplan som den ska anta enligt 17 § bibliotekslagen (2013:801).

Om huvudmannen avser att med tillämpning av 24 a § tredje stycket tillhandahålla skolbiblioteksverksamheten för en skolenhet på en annan plats än på den egna skolenheten ska även detta och de särskilda skälen anges i biblioteksplanen. Lag (2024:1072).

Bemanning

24 d § Skolbiblioteken ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek uppnås.

Varje huvudman ska sträva efter att för skolbiblioteksverksamheten anställa personal som i första hand har en examen från en högskoleutbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap eller i andra hand en examen från en annan relevant högskoleutbildning. Lag (2024:1072).

ANNAN LAGSTIFTNING OCH NATIONELLA MÅL

Litteratur och läsfrämjande – alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.

Nationell språkpolitik – svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige. Svenskan ska vara ett komplett och samhällsbärande språk. Den offentliga svenskan ska vara vårdad, enkel och begriplig. Alla ska ha rätt till språk: att utveckla och tillägna sig svenska språket, att utveckla och bruka det egna modersmålet och nationella minoritetsspråket och att få möjlighet att lära sig främmande språk.

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) är en rättighetslag och handlar om att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur samt ge minoriteterna inflytande och delaktighet som en del av de mänskliga rättigheterna.

Arkivlagen (1990:782). En myndighets arkiv bildas av de allmänna handlingarna från myndighetens verksamhet som myndigheten beslutar ska tas om hand för arkivering.

Museilagen (2017:563). Museilagen infördes 2017 och utgör den första samlande lagen för museiområdet i Sverige. Lagen förenar museernas kärnverksamheter, samlingsverksamhet, kunskapsuppbyggnad och publikt arbete, och sätter dem i samband med museernas roller i samhället. Museilagen betonar kulturarvsaktörernas oberoende och lyfter tydligt fram museernas betydelse för bildning, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning samt museernas ansvar för kunskap, allsidighet, öppenhet och för att aktivt förvalta sina samlingar.

Kultursamverkansmodellen regleras av förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Till grund för förordningen ligger lagen (2010:1919) *om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet* som slår fast att en region får fördela vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet om en regional kulturplan har upprättats av regionen, och kulturplanen överensstämmer med de föreskrifter som regeringen meddelar.

Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Barnet ska ha rätt till yttrandefrihet, att söka, ta emot och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Konventionsstaterna ska respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och ska uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet samt till rekreations- och fritidsverksamhet.

FNs konventioner om mänskliga rättigheter[12] lyfter var och ens rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet inklusive frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser. De lyfter att rättigheterna innebär lika villkor oavsett kön, funktionsnedsättning, ålder, ras, hudfärg, härkomst eller nationellt eller etniskt ursprung.

FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning erkänner rätten för personer med funktionsnedsättning att beredas tillgång till bibliotek. Sveriges nationella mål för funktionshinderspolitiken är att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund.

Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk slår fast den enskilde kulturskaparens upphovsrätt till sitt verk.

Lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). LOU gäller för upphandling som genomförs av en upphandlande myndighet genom offentlig upphandling. Med upphandling avses de åtgärder som vidtas i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggentreprenader genom tilldelning av kontrakt. Lagen gäller även när en upphandlande myndighet anordnar en projekttävling. Nya regler om reserverad upphandling för idéburna organisationer vid offentliga upphandlingar och valfrihetssystem gäller från och med den 1 januari 2023.

[12] I detta sammanhang är följande av vikt: Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna, Internationell konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, Internationell konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering, Konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor samt Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Region Hallands biblioteksplan 2026–29 är framtagen under 2025 och beslutad av Regionfullmäktige den 3 december 2025.

Text: Förvaltning Kultur och skola, Region Halland.
Foto: Malin Arnesson och Anders Andersson.
Grafisk form: Oh My

Tryckt på Ljungbergs tryckeri AB, 2025 i 400 exemplar.
Papper: Inlaga Munken Polar Rough 150 g och omslag Munken Polar Rough 300 g.
Pappret i denna trycksak produceras av Arctic Paper.
Råvaran kommer från hållbart certifierat skogsbruk.

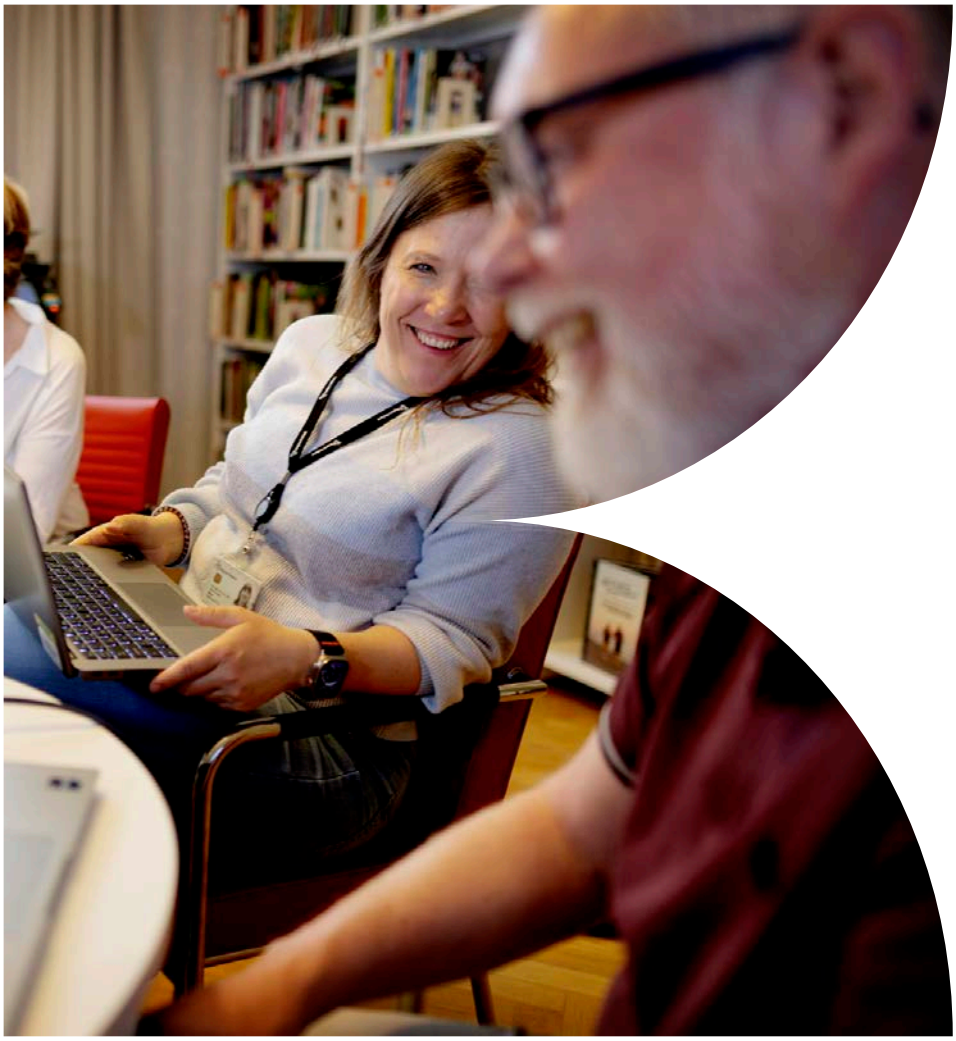
Diarienummer DNKS240478
Region Halland
Box 517, 301 80 Halmstad
regionen@regionhalland.se
regionhalland.se

Digital version av biblioteksplanen finner ni här:

www.regionhalland.se/biblioteksplan

SVANENMÄRKET
Trycksak
3041 0116

FSC
www.fsc.org
MIX
Papper | Bidrar till ansvarsfullt skogsbruk
FSC® C092682

Region Halland